

Motion till riksdagen 2020/21:856

av **Lena Rådström Baastad (S)**

Tryggare anställningar ger tryggare äldreomsorg

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av trygga anställningar i äldreomsorgen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En utbyggd välfärd med bra skola, väl fungerande sjukvård och en trygg äldreomsorg är självklara byggstenar i vårt samhällsbygge. Än viktigare är att dessa grundläggande delar fungerar när vår vardag utsätts för påfrestningar och vårt välfärdssystem sätts på prov i likhet med den coronapandemi som under året drabbat Sverige och hela världen.

I takt med att vi i Sverige lever längre, ökar också antalet som behöver omsorg och vård. Allt detta ger stora utmaningar för sjukvården och omsorgen om äldre personer. Om vi ska lyckas att åstadkomma vård och omsorg av hög kvalitet krävs det kvalitetsförbättringar för både patienter och vårdtagare och förbättringar i såväl arbetsvillkor som arbetsmiljö för den personal som ska utföra arbetet. Det kommer även att krävas resursförstärkningar i form av mer utbildning och fler kollegor till de som redan jobbar i vården.

Coronapandemin som drog in över Sverige våren 2020 drabbade äldreomsorgen och många äldreboenden särskilt hårt och ledde till ett stort antal dödsfall. Exakt vilka orsaker som bidrog till att Sverige drabbades hårdare är just nu föremål för en omfattande granskning av bland annat Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och den särskilda utredning som regeringen har tillsatt. Genom medias rapportering har vi kunnat ta del av rapporter om hur covid-19 har tagit sig in på äldreboenden i vissa delar av landet och hur personalen har gjort vad de har kunnat för att begränsa smittspridningen. Trots det har insatserna från personalen inte räckt till. Bristande kunskaper avseende smittskyddsarbete, otillräcklig skyddsutrustning och avsaknad av läkarkompetens kan ha bidragit till att smittspridningen blev så omfattande. Under pandemin upplever många äldre att de

inom äldreomsorgen och på äldreboenden inte har samma rätt till den bästa sjukvården som övriga befolkningen. För att denna osäkerhet inte ska bestå måste äldres rätt till god sjukvård inom äldreomsorgen säkras.

Det är ganska troligt att många utvärderingar och granskningar kommer att visa att dåliga arbetsvillkor med otrygga anställningar och bristande arbetsmiljö bidragit till den högre smittspridningen i inledningen av pandemin. Sveriges Radios Ekot rapporterade den 4 maj att ungefär 40 procent av alla anställda inom den kommunala äldreomsorgen i Stockholm var visstidsanställda med timlön. Under 2019 utfördes hela 23 procent av all arbetad tid av en timvikarie. I Göteborg och Malmö var motsvarande siffra 10 procent.¹

Enligt fackförbundet Kommunal har den höga andelen timvikarier bidragit till att smittspridningen inom äldreomsorgen har ökat. Plötsligt har därmed de arbetsvillkor, den personalbrist och den höga omsättning av personal som funnits under många år inom äldreomsorgen kommit i blickfånget. Den dåliga arbetsmiljön inom äldreomsorgen, framför allt i våra storstäder, bidrog till att coronapandemin fick en betydligt allvarligare utveckling än vad som skulle behöva vara nödvändigt.

Därför är det viktigt att den permanenta resursförstärkning till äldreomsorgen som regeringen nu föreslagit i budgetpropositionen för nästa år ska leda till permanenta kvalitetsförbättringar inom äldreomsorgen. Nu får kommuner och andra utförare en möjlighet att göra rejäla förstärkningar i bemanningen inom äldreomsorgen. Nu kan de ta bort kritiserade minutscheman och delade turer och ersätta deltids- och visstidsanställningar med fler heltider. Nu kan kommunerna börja bygga upp en robust äldreomsorg där kvaliteten sätts i första rummet.

Utöver den permanenta resursförstärkningen får nu kommunerna även ytterligare ett viktigt verktyg. Det äldreomsorgslyft som regeringen föreslagit och nu, tillsammans med samarbetspartierna Liberalerna och Centerpartiet, kraftigt bygger ut utgör ett både nödvändigt och viktigt inslag. Nu kan anställda erbjudas utbildning på betald arbetstid, och fler kan få fasta anställningar. Totalt handlar det om upp emot 10 000 personer som kommer att få möjligheten att vidareutbilda sig till vårdbiträde eller undersköterska. Kopplat till detta skapas också fler utbildningsplatser, samtidigt som det tillförs stora resurser till regioner och kommuner.

Pandemin har satt fingret på att det finns brister i välfärden. Det är nu vår gemensamma uppgift att ta oss an dessa brister och göra allt som står i vår makt för att rätta till dem. Coronakrisen har med all önskvärd tydlighet visat hur viktig välfärden är för oss som samhälle och inte minst hur viktigt det är att staten tillsammans med kommunerna säkerställer en äldreomsorg med god kvalitet för framtiden.

Lena Rådström Baastad (S)

¹ <https://sverigesradio.se/artikel/7464136>.